

Instrumenty prawne o charakterze środowiskowym w Prawie zamówień publicznych

Marcin Skowron
Urząd Zamówień Publicznych

Konferencja online, 24.03.2022 r.

Środowiskowe aspekty w nowym Pzp

O charakterze strategicznym

Polityka zakupowa państwa
Strategie zarządzania

O charakterze proceduralnym

Możliwości uwzględnienia kwestii środowiskowych w ramach postępowania o udzielenie zamówienia

Polityka zakupowa państwa

- dokument o charakterze strategicznym
- określa priorytetowe działania kraju w obszarze zamówień publicznych,
- określa pożądany kierunek działań zamawiających w zakresie udzielanych zamówień nakierunkowanych na **zakup innowacyjnych lub zrównoważonych produktów oraz usług**, z uwzględnieniem m.in. kalkulacji kosztów w cyklu życia produktów
- Polityka zakupowa państwa na lata 2022-2025** została przyjęta przez Radę Ministrów 11 stycznia 2022 r.
- Dokument dostępny pod linkiem:
<https://monitorpolski.gov.pl/M2022000012501.pdf>

Polityka zakupowa państwa

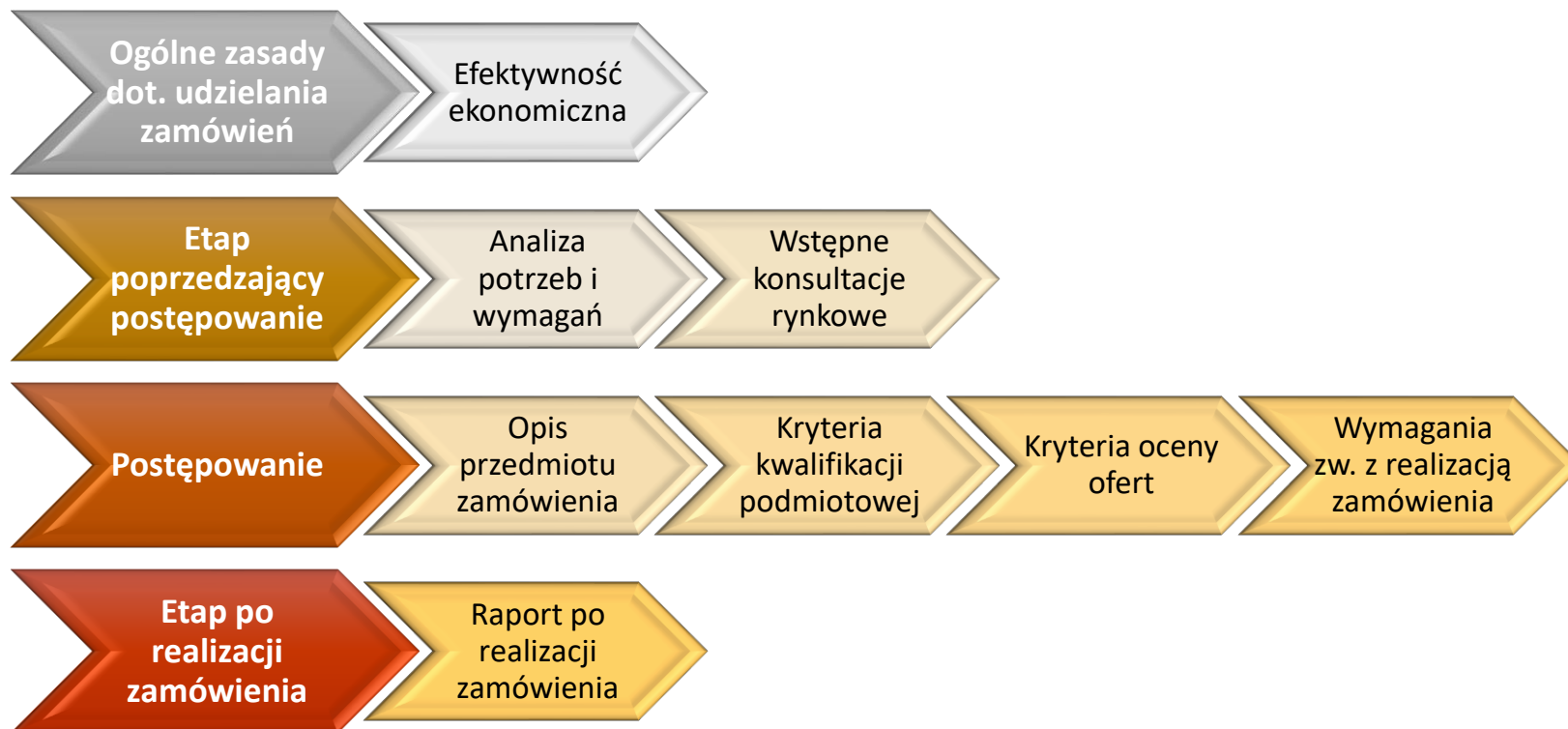
Jak wskazano w samym dokumencie:

- Zamawiający wchodzący w skład **administracji rządowej** są zobowiązani dążyć do szerokiego uwzględniania aspektów środowiskowych w prowadzonych postępowaniach o udzielenie zamówienia, biorąc przy tym pod uwagę swoje potrzeby oraz interesy.
- Takie podejście powinno być stosowane przez zamawiających należących do administracji rządowej, także w przypadku zamówień publicznych udzielanych poza reżimem ustawy Pzp.

Strategie zarządzania

- ❑ Zamawiający, będący centralnymi organami administracji rządowej, sporządzają **strategię zarządzania** dla poszczególnych kategorii zakupowych, zgodną z polityką zakupową państwa.
- ❑ W strategii określa się zamówienia o charakterze kluczowym dla realizacji polityki zakupowej państwa.

Aspekty środowiskowe o charakterze proceduralnym

Efektywność ekonomiczna – jako zasada udzielania zamówień

Zamawiający udziela zamówienia w sposób zapewniający:

- najlepszą jakość** dostaw, usług, oraz robót budowlanych, uzasadnioną charakterem zamówienia, **w ramach środków**, które zamawiający może przeznaczyć na jego realizację, oraz
- uzyskanie najlepszych efektów zamówienia**, w tym efektów społecznych, **środowiskowych** oraz gospodarczych, o ile którykolwiek z tych efektów jest możliwy do uzyskania w danym zamówieniu, **w stosunku do poniesionych nakładów**.

Etap poprzedzający postępowanie

Analiza potrzeb i wymagań z uwzględnieniem rodzaju i wartości zamówienia.

W odniesieniu do postępowań o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości równej lub przekraczającej progi unijne

Obejmuje w szczególności:

- badanie możliwości zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb z wykorzystaniem zasobów własnych;
- rozeznanie rynku:
  - w aspekcie alternatywnych środków zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb,
  - w aspekcie możliwych wariantów realizacji zamówienia albo wskazuje, że jest wyłącznie jedna możliwość wykonania zamówienia.
- analizę możliwości uwzględnienia m.in. aspektów środowiskowych zamówienia;

Etap poprzedzający postępowanie

Wstępne konsultacje rynkowe

- Zamawiający, przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia, może przeprowadzić wstępne konsultacje rynkowe w celu przygotowania postępowania i poinformowania wykonawców o swoich planach i wymaganiach dotyczących zamówienia.
- Zamawiający może w szczególności korzystać z doradztwa ekspertów, władzy publicznej lub wykonawców.
- Doradztwo to może być wykorzystane przy planowaniu, przygotowaniu lub przeprowadzaniu postępowania o udzielenie zamówienia,
- Doradztwo nie może powodować zakłócenia konkurencji ani naruszenia zasad równego traktowania wykonawców i przejrzystości.

Opis przedmiotu zamówienia

Przedmiot zamówienia opisuje się w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, za pomocą dostatecznie dokładnych i zrozumiałych określeń, uwzględniając wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty.

Zakres OPZ

Zamawiający określa w opisie przedmiotu zamówienia wymagane **cechy dostaw, usług lub robót budowlanych**. Cechy te mogą odnosić się w szczególności do określonego procesu, metody produkcji, realizacji wymaganych dostaw, usług lub robót budowlanych, lub do konkretnego procesu innego etapu ich cyklu życia, nawet jeżeli te czynniki nie są ich istotnym elementem, pod warunkiem że są one związane z przedmiotem zamówienia oraz proporcjonalne do jego wartości i celów.

Opis przedmiotu zamówienia

□ Sposoby formułowania OPZ

Przedmiot zamówienia opisuje się, z uwzględnieniem odrębnych przepisów, w jeden z następujących sposobów przez:

- określenie wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności, w tym wymagań **środowiskowych**, pod warunkiem że podane parametry są dostatecznie precyzyjne, aby umożliwić wykonawcom ustalenie przedmiotu zamówienia, a zamawiającemu udzielenie zamówienia;
- odniesienie się do **wymaganych cech materiału, produktu lub usługi** oraz norm, europejskich ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych,
- odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, oraz przez odniesienie do wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności w zakresie wybranych cech;
- odniesienie do kategorii wymagań dotyczących wydajności lub funkcjonalności i przez odniesienie do norm, europejskich ocen technicznych, specyfikacji technicznych i systemów referencji technicznych, stanowiących środek domniemania zgodności z tego rodzaju wymaganiami dotyczącymi wydajności lub funkcjonalności.

Opis przedmiotu zamówienia

Wymagane cechy (materiału), produktu lub usługi określone w ramach OPZ mogą dotyczyć m.in. :

- określonych poziomów oddziaływania na środowisko i klimat;
- określonego opakowania i oznakowania;
- określonej etykiety;
- procesów i metod produkcji na każdym etapie cyklu życia obiektów budowlanych/ dostawy lub usługi oraz procedury oceny zgodności
- określonych poziomów jakości (w odniesieniu do dostaw i usług)
- określonej wydajności, przeznaczenia produktu, bezpieczeństwa lub wymiarów, w tym wymagań odnoszących się do produktu w zakresie nazwy, pod jaką produkt jest sprzedawany (w odniesieniu do dostaw i usług)
- określonej wydajności, bezpieczeństwa lub wymiarów, w tym procedur dotyczących zapewnienia jakości (w odniesieniu do robót budowlanych)
- warunków testowania, kontroli i odbioru obiektów budowlanych
- metod i technik budowy (w odniesieniu do robót budowlanych)

Stosowanie etykiet w zamówieniach

Etykieta - każdy dokument, w tym zaświadczenie lub poświadczenie, który potwierdza, że obiekt budowlany, produkt, usługa, proces lub procedura spełniają wymagania **konieczne do uzyskania etykiety**

W przypadku zamówień o szczególnych **cechach środowiskowych** (...), zamawiający, w celu potwierdzenia zgodności oferowanych robót budowlanych, dostaw lub usług z wymaganymi cechami, może w **opisie przedmiotu zamówienia, kryteriach oceny ofert** lub w **wymaganiach związanych z realizacją zamówienia** żądać od wykonawcy określonej etykiety, jeżeli spełnione są łącznie określone warunki

Stosowanie etykiet w zamówieniach

Możliwość żądania określonej etykiety w przypadku spełnienia łącznie następujących warunków:

- wymagania etykiety dotyczą wyłącznie kryteriów, które są związane z przedmiotem zamówienia, i są odpowiednie dla określenia cech robót budowlanych, dostaw lub usług będących przedmiotem tego zamówienia;
- wymagania etykiety są oparte na obiektywnie możliwych do sprawdzenia i niedyskryminujących kryteriach;
- wymagania etykiety są opracowywane i przyjmowane w drodze otwartej i przejrzystej procedury, w której mogą uczestniczyć wszystkie zainteresowane podmioty, w tym podmioty należące do administracji publicznej, konsumenci, partnerzy społeczni, producenci, dystrybutorzy oraz organizacje pozarządowe;
- etykiety oraz wymagania etykiety są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron;
- wymagania etykiety są określane przez podmiot trzeci, na który wykonawca ubiegający się o etykietę nie może wywierać decydującego wpływu.

Stosowanie etykiet w zamówieniach

W przypadku gdy zamawiający nie wymaga, aby roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniały wszystkie wymagania etykiety, **wskazuje mające zastosowanie wymagania etykiety**.

Jeżeli wymagana jest **określona etykieta**, zamawiający **akceptuje wszystkie etykiety** potwierdzające, że dane roboty budowlane, dostawy lub usługi spełniają równoważne wymagania określonej przez zamawiającego etykiety.

W przypadku gdy wykonawca z przyczyn od niego niezależnych **nie może uzyskać określonej przez zamawiającego etykiety lub równoważnej etykiety**, zamawiający, w terminie, przez siebie wyznaczonym akceptuje **inne odpowiednie przedmiotowe środki dowodowe**, w szczególności **dokumentację techniczną producenta**, o ile dany wykonawca udowodni, że roboty budowlane, dostawy lub usługi, które mają zostać przez niego wykonane, spełniają wymagania określonej etykiety lub określone wymagania wskazane przez zamawiającego.

Przesłanki wykluczenia

Z postępowania o udzielenie zamówienia zamawiający **MOŻE WYKLUCZYĆ WYKONAWCĘ**, który naruszył obowiązki w dziedzinie ochrony środowiska:

- będącego osobą fizyczną skazanego **prawomocnie za przestępstwo przeciwko środowisku**, o którym mowa w rozdziale XXII Kodeksu karnego lub za odpowiedni czyn zabroniony określony w przepisach prawa obcego,
- będącego osobą fizyczną **prawomocnie ukaranego za wykroczenie przeciwko środowisku**, jeżeli za jego popełnienie wymierzono karę aresztu, ograniczenia wolności lub karę grzywny,
- wobec którego wydano **ostateczną decyzję administracyjną** o naruszeniu obowiązków wynikających z prawa ochrony środowiska, jeżeli wymierzono tą decyzją karę pieniężną.
- jeżeli urzędującego członka jego organu zarządzającego lub nadzorczego, wspólnika spółki w spółce jawnej lub partnerskiej albo komplementariusza w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub prokurenta **prawomocnie skazano za przestępstwo lub ukarano za wykroczenie**

Przesłanki wykluczenia

Wykluczenie wykonawcy następuje na okres **3 lat** od dnia uprawomocnienia się odpowiednio wyroku potwierdzającego zaistnienie jednej z podstaw wykluczenia, wydania ostatecznej decyzji lub zaistnienia zdarzenia będącego podstawą wykluczenia, chyba że w wyroku lub decyzji został określony inny okres wykluczenia.

Przestępstwa przeciwko środowisku - Rozdział XXII, Kodeksu Karnego

- Zniszczenia w świecie roślinnym i zwierzęcym (art. 181)
- Zanieczyszczanie wody, powietrza lub powierzchni ziemi (art. 182)
- Składowanie odpadów (art. 183)
- Składowanie materiału jądrowego (art. 184)
- Odpowiedzialność za skutki zanieczyszczenia (art.185)
- Nienależyte utrzymanie urządzeń zabezpieczających środowisko (art.186)
- Niszczenie prawnie chronionego terenu lub obiektu (art.187)
- Działalność zagrażająca środowisku (art.188)

Odpowiedzialność z tytułu **wykroczeń przeciwko środowisku** została częściowo uregulowana w **Kodeksie Wykroczeń**. Do tego rodzaju wykroczeń zalicza się:

- drażnienie lub płoszenie zwierząt, nieprzestrzeganie środków ostrożności (art. 77-78)
- szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe (art. 148-166)

Dodatkowo, odpowiedzialność z tytułu **wykroczeń przeciwko środowisku** została określona w innych aktach prawnych, w tym m.in.:

- art. 330-361 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska
- art. 473-479 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne
- art. 171 -193 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach
- art. 176-189 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. — prawo geologiczne i górnicze

Środki dowodowe w zakresie przesłanek wykluczenia

Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 23 grudnia 2020 r. w sprawie podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy (Dz. U. poz. 2415)

Na potwierdzenia braku podstaw wykluczenia wykonawcy z udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, zamawiający może żądać:

- informacji z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie:
    - prawomocnego skazania za przestępstwo przeciwko środowisku
    - prawomocnego ukarania za wykroczenie środowisku, za które wymierzono karę aresztu
- sporządzonej nie wcześniej niż 6 miesięcy przed jej złożeniem

Środki dowodowe w zakresie przestępstw wykluczenia

oświadczenia wykonawcy o aktualności informacji zawartych w **oświadczeniu o niepodleganiu wykluczeniu, spełnianiu warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji**, w zakresie podstaw wykluczenia z postępowania wskazanych przez zamawiającego, dotyczących:

- ukarania za wykroczenie, za które wymierzono karę ograniczenia wolności lub karę grzywny,
- wydania ostatecznej decyzji administracyjnej o naruszeniu obowiązków wynikających z prawa ochrony środowiska, jeżeli wymierzono tą decyzją karę pieniężną.

Warunki udziału w postępowaniu

W odniesieniu do **zdolności technicznej lub zawodowej** zamawiający może określić warunki dotyczące niezbędnego wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia, potencjału technicznego wykonawcy lub osób skierowanych przez wykonawcę do realizacji zamówienia, umożliwiające realizację zamówienia na odpowiednim poziomie jakości.

W szczególności zamawiający może wymagać, aby wykonawcy spełniali wymagania odpowiednich norm zarządzania jakością, w tym w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych, oraz **systemów lub norm zarządzania środowiskowego**, wskazanych przez zamawiającego w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumentach zamówienia.

Środki dowodowe w zakresie warunków udziału

Na potwierdzenie spełniania przez wykonawcę warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji dotyczących **zdolności technicznej lub zawodowej**, zamawiający może żądać:

- wykazu robót budowlanych/ dostaw/ usług
- wykazu osób, skierowanych przez wykonawcę do realizacji zamówienia publicznego, w szczególności odpowiedzialnych za świadczenie usług, kontrolę jakości lub kierowanie robotami budowlanymi, wraz z informacjami na temat ich kwalifikacji zawodowych, uprawnień, doświadczenia i wykształcenia niezbędnych do wykonania zamówienia publicznego, a także zakresu wykonywanych przez nie czynności oraz informacją o podstawie do dysponowania tymi osobami;
- opisu urządzeń technicznych oraz środków organizacyjno-technicznych stosowanych przez wykonawcę w celu zapewnienia jakości oraz opisu zaplecza naukowo-badawczego wykonawcy;

Środki dowodowe w zakresie warunków udziału

- wykazu narzędzi, wyposażenia zakładu lub urządzeń technicznych dostępnych wykonawcy w celu wykonania zamówienia publicznego wraz z informacją o podstawie do dysponowania tymi zasobami;
- wykazu środków zarządzania środowiskowego, które wykonawca będzie mógł zastosować w celu wykonania zamówienia publicznego;
- zaświadczenia niezależnego podmiotu zajmującego się poświadczaniem spełnienia przez wykonawcę wymogów określonych systemów lub norm zarządzania środowiskowego, jeżeli zamawiający odwołuje się do systemu ek zarządzania i audytu, o którym mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 lub do innych norm zarządzania środowiskowego opartych na odpowiednich normach europejskich lub międzynarodowych oraz certyfikowanych przez akredytowane jednostki;
- ALTERNATYWNIE** oświadczenia wykonawcy o spełnianiu warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji.

Kryteria oceny ofert

Najkorzystniejsza oferta może zostać wybrana na podstawie:

- kryteriów jakościowych oraz ceny lub kosztu;
- ceny lub kosztu.

Kryteriami jakościowymi mogą być w szczególności kryteria odnoszące się do:

- jakości, w tym do parametrów technicznych
- aspektów środowiskowych, w tym efektywności energetycznej przedmiotu zamówienia;
- organizacji, kwalifikacji zawodowych i doświadczenia osób wyznaczonych do realizacji zamówienia, jeżeli mogą one mieć znaczący wpływ na jakość wykonania zamówienia;
- warunków dostawy, w tym sposobu lub czasu dostawy.

Kryteria oceny ofert

Związek kryteriów oceny ofert z przedmiotem zamówienia

Związek kryteriów oceny ofert z przedmiotem zamówienia istnieje wówczas, gdy kryteria te dotyczą robót budowlanych, dostaw lub usług, będących przedmiotem zamówienia w **dowolnych** aspektach oraz w odniesieniu do **dowolnych** etapów ich cyklu życia, w tym do elementów składających się na proces produkcji, dostarczania lub wprowadzania na rynek, nawet jeżeli elementy te nie są istotną cechą przedmiotu zamówienia.

Kryteria oceny ofert

Możliwości stosowania kryterium cenowego

Jednostki sektora finansów publicznych oraz inne, państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, a także ich związki **nie stosują** kryterium ceny jako jedyne kryterium oceny ofert albo jako kryterium o wadze przekraczającej 60%.

Jednostki sektora finansów publicznych oraz inne, państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, a także ich związki mogą zastosować kryterium ceny jako jedyne kryterium oceny ofert albo jako kryterium o wadze przekraczającej 60%, jeżeli **określą w opisie przedmiotu zamówienia wymagania jakościowe** odnoszące się do **co najmniej głównych elementów składających się na przedmiot zamówienia**.

Kryteria oceny ofert

- Kryterium kosztu może być oparte na metodzie efektywności kosztowej, jaką jest rachunek kosztów cyklu życia.
- Do kosztów ujmowanych w rachunek kosztów cyklu życia, należą w szczególności koszty:
  - poniesione przez zamawiającego lub innych użytkowników, związane z:
    - a) nabyciem,
    - b) użytkowaniem, w szczególności zużyciem energii i innych zasobów,
    - c) utrzymaniem,
    - d) wycofaniem z eksploatacji, w szczególności koszty rozbiórki i recyklingu;
- przypisywane ekologicznym efektom zewnętrznym, związane z produktem, usługą lub robotami budowlanymi w okresie ich cyklu życia, o ile ich wartość pieniężną można określić i zweryfikować, w szczególności koszty emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz inne związane z łagodzeniem zmian klimatu.

Kryteria oceny ofert

- W przypadku szacowania kosztów w oparciu o rachunek kosztów cyklu życia, w dokumentach zamówienia określa się **dane**, które mają przedstawić wykonawcy, oraz **metodę**, którą zastosuje zamawiający do oszacowania kosztów cyklu życia na podstawie tych danych.
- Metoda szacowania kosztów przypisywanych ekologicznym efektom zewnętrznym musi spełniać łącznie następujące warunki:
  - opierać się na kryteriach obiektywnie możliwych do zweryfikowania i niedyskryminujących;
  - być dostępna dla wszystkich zainteresowanych stron;
  - zapewniać, aby dostarczanie danych przez wykonawców działających z należytą starannością nie było nadmiernie uciążliwe, także dla wykonawców z państw trzecich będących stronami Porozumienia Światowej Organizacji Handlu w sprawie zamówień rządowych lub innych umów międzynarodowych, których stroną jest Unia Europejska.

Kryteria oceny ofert

- Art. 245 ust. 7.** Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, metodę kalkulacji kosztów cyklu życia budynków (...) oraz sposób przedstawiania informacji o tych kosztach, kierując się potrzebą zapewnienia ujednolicenia i wiarygodności tych kalkulacji.

Na tej podstawie wydano:

rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie metody kalkulacji kosztów cyklu życia budynków oraz sposobu przedstawiania informacji o tych kosztach (Dz. U. poz. 2276),

które zastąpiło:

rozporządzenie Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie metody kalkulacji kosztów cyklu życia budynków oraz sposobu przedstawiania informacji o tych kosztach (Dz. U. poz. 1357).

Wymagania zw. z realizacją zamówienia

Zamawiający może określić w **ogłoszeniu o zamówieniu** lub **dokumentach zamówienia** (...) wymagania związane z realizacją zamówienia, które mogą obejmować aspekty gospodarcze, **środowiskowe**, społeczne, związane z innowacyjnością, zatrudnieniem lub zachowaniem poufnego charakteru informacji przekazanych wykonawcy w toku realizacji zamówienia.

Wymagania mogą dotyczyć w szczególności **zastosowania określonych środków zarządzania środowiskowego**

Wymagania zw. z realizacją zamówienia

W przypadku gdy zamawiający przewiduje **wymagania zw. z realizacją zamówienia**, w dokumentach zamówienia określa w szczególności:

- sposób dokumentowania spełniania przez wykonawcę tych wymagań,
- uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę tych wymagań oraz
- sankcje z tytułu ich niespełnienia.

Etap po realizacji zamówienia

Zamawiający w zależności od okoliczności sporządza (może sporządzić) **raport z realizacji zamówienia**

Raport zawiera m.in. :

- ocenę sposobu wykonania zamówienia, w tym jakości jego wykonania;
- wnioski co do ewentualnej zmiany sposobu realizacji przyszłych zamówień lub określenia przedmiotu zamówienia, z uwzględnieniem celowości, gospodarności i efektywności wydatkowania środków publicznych.

Dziękuję za uwagę